

ПРЕС-РЕЛІЗ
до засідання “круглого столу”
„СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ:
ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОСТІ”

22 грудня 2010 р.

Розвиток регіонів України на сучасному етапі ринкових реформ зіткнувся з низкою чинників, що зумовили його розбалансований, асиметричний та диспропорційний характер. Основою цього стала невизначеність стратегічних пріоритетів регіонального розвитку у кризовий та посткризовий період, неготовність регіонів до конкурентного тиску у боротьбі за матеріальні, фінансові та людські ресурси, неможливість ефективного використання геополітичного розташування регіональних систем та комплексів.

У посткризовий період на перше місце виходить проблема визначення стратегічних пріоритетів та напрямів розвитку регіону з урахуванням потенціалу внутрішнього ринку та максимізації використання переваг міжрегіонального та міжнародного співробітництва регіонів, пошук „точок зростання” на регіональному рівні та дієвих інструментів їх розкриття та стимулювання. Ці пріоритети регіонального розвитку тісно пов'язані з:

- необхідністю підвищення дієвості договірної фінансування розвитку регіонів;
- потребою у оптимізації застосування апробованих світовою практикою регіонального розвитку організаційних та інституційних механізмів реалізації регіональних стратегій;
- пошуком нових джерел фінансування реалізації регіональних стратегій та необхідністю посилення відповідальності за їх виконання.

Загальні риси регулювання регіонального розвитку окреслені у чинному законодавстві, і в т.ч. у Законі України „Про стимулювання розвитку регіонів”, Державній стратегії регіонального розвитку. Проте на сьогодні, у нових умовах, залишається відкритим питання законодавчого унормування засад нової державної регіональної політики, яка б містила ефективні інноваційні інструменти для вирішення проблем асиметрії розвитку регіонів України з урахуванням специфіки їх розвитку. Зокрема, необхідним є **перегляд стратегій регіонального розвитку на довгостроковий період** у напрямку забезпечення відповідності вимогам сьогодення.

Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіону загалом визначає цільові індикатори та пріоритети діяльності регіонів. На його основі мають будуватися програми розвитку регіонів на поточний рік, галузеві програми.

Організаційно-інституційними умовами дієвості стратегічного управління регіонального управління є наявність відповідної правової бази, що унормовує реалізацію стратегії, визначення мети (цілей) управлінської діяльності, фінансове забезпечення реалізації стратегії, визначення інститутів, відповідальних за реалізацію стратегії, встановлення суб'єктів, механізмів та інструментів регіонального управління.

Базовими інститутами, відповідальними за реалізацію стратегії розвитку регіону, є: обласні ради, Верховна Рада АР Крим, Київська та Севастопольська міські ради; обласні державні адміністрації, Рада міністрів АР Крим, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації; Агентства регіонального розвитку; Фонди розвитку регіонів; Регіональні центри інноваційного розвитку; територіальні громади та органи місцевого самоврядування базового рівня.

Державна фінансова підтримка та забезпечення стратегії розвитку регіону здійснюється за рахунок коштів державного, обласного, районного бюджетів, сіл, селищ регіону, коштів пенсійного та соціальних фондів, фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел, не заборонених законодавством.

Впровадження стратегії розвитку регіону відбувається через низку документів:

1. *План заходів щодо реалізації стратегії*, що визначає конкретні заходи, які реалізують визначені стратегією завдання, відповідальні організації, строки виконання, орієнтовний обсяг фінансування, джерела фінансування та очікувані результати.
2. *Щорічні програми соціально-економічного розвитку регіону*, що розробляються на основі стратегії та плану заходів щодо реалізації стратегії.
3. *Цільові регіональні програми*, спрямовані на вирішення специфічних проблем

регіональної економіки, досягнення гарантованого соціального захисту населення, розв'язання проблемних ситуацій у сфері житлово-комунального господарства, зовнішньоекономічної діяльності та екологічної безпеки тощо.

4. *Стратегії розвитку внутрішніх територій регіону*, що визначають основні пріоритети та цілі розвитку територій в рамках реалізації загальних пріоритетів та завдань, передбачених стратегією та цільовими програмами.

Проблеми *відповідальності за виконання стратегій регіонального розвитку* можна звести до основної – відсутності унормованої державної регіональної політики, яка за своєю суттю стала б інноваційною парадигмою (несучою конструкцією) регіонального розвитку, оскільки містила б ефективні інструменти для вирішення проблем розвитку регіонів з урахуванням специфіки їх економіки, екології, демографії, освіти, світоглядних орієнтацій населення. Важливою потребою ефективного реалізації нової державної регіональної політики є також залучення широких верств населення до процесів розробки, прийняття та реалізації стратегій регіонального розвитку.

Однак, механізми та інструменти *комплексної реалізації* поставлених завдань стратегічного планування регіонального розвитку в Україні і досі чітко не визначені, що й обумовлює зростання інтересу науковців і практиків до вирішення цих важливих питань.

Стратегія є підставою для визначення спільного плану дій та **укладання Угоди між Кабінетом Міністрів України та обласною радою**, що має забезпечити стабільність відносин між центральною і регіональною владою. В основі укладання таких угод закладається необхідність узгодження державних та регіональних інтересів щодо розвитку територій, а також **концентрації і спрямування обмежених ресурсів на пріоритетні проекти розвитку**. Укладання угод спрямоване на **забезпечення стабільності у відносинах між центральною і регіональною владою**. На сьогодні з 27 регіонів такі угоди укладено лише з шістьма: Донецькою, Львівською, Волинською, Вінницькою, Івано-Франківською та Херсонською областями. Слід констатувати, що діючі угоди спрямовані передусім на вирішення короткострокових та середньострокових локальних соціально-економічних проблем регіонів та мають в цілому недостатню орієнтованість на довгострокову перспективу.

Практика розробки стратегій розвитку регіонів, укладання та реалізації Угод щодо регіонального розвитку засвідчила такі наступні особливості та проблеми:

- надмірна формалізація процедур розробки і затвердження стратегій;
- декларативний характер більшості стратегій розвитку регіонів;
- наявність конфліктів між обласними державними адміністраціями, обласними радами та групами впливу на рівні регіону, а також різні бачення пріоритетів розвитку регіону;
- переважне спрямування укладених Угод на вирішення проблем у сфері житлово-комунального господарства;
- різна структура джерел фінансування укладених Угод.

З огляду на це, оновлене **стратегічне планування та прогнозування розвитку регіонів повинно мати на меті:**

- скорочення кількості документів, які визначають перспективи розвитку регіонів України;
- узгодження різнопланових цілей, що визначені у них;
- забезпечення єдності підходів, врахування всіх складових, що визначають специфіку розвитку країни та регіонів;
- оптимізація процедур розробки і затвердження регіональних стратегій.

Шляхами **підвищення ефективності договірних механізмів участі держави у підтримці регіонального розвитку** є наступні:

- ліквідація наявних недоліків та суперечностей у процедурах практичного втілення угод та оптимізація співвідношення повноважень профільних міністерств і відомств при укладанні та реалізації угод;
- наближення напрямів фінансування в рамках угод до пріоритетів, визначених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, та відповідних регіональних стратегій за умови їх перегляду та уточнення;
- раціоналізація пропорцій джерел фінансування проектів, зокрема, у напрямі зменшення частки державної участі та збільшення приватного та місцевого капіталу;
- врахування регіональної специфіки та потенціалу місцевого приватного капіталу, що потенційно може залучатися до фінансування проектів в рамках угод;
- першочергове врахування в угодах регіональних проектів в рамках підготовки до

проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012 року;

- спрямування коштів на реструктуризацію базових галузей промисловості та усунення негативних соціальних та екологічних наслідків реформ;

- чітке визначення повноважень сторін, спільної відповідальності уряду і місцевої влади за кінцевий результат реалізації договірних зобов'язань.

На порядку денному в Україні постала необхідність **забезпечити реальність та реалізацію визначених цілей стратегічного розвитку регіонів, використовуючи при цьому новітні інструменти стратегічного планування та прогнозування**, а також пов'язати цільові стратегічні орієнтири з оптимізацією витрат ресурсів на їх досягнення.